

Στις 1 Απριλίου 1965, ο Τσε Γκεβάρα απευθυνόμενος προς το σύντροφο, συνοδοιπόρο και φίλο του, Φιντέλ Κάστρο, έγραφε τούτα:

«Αυτή τη στιγμή θυμάμαι πολλά πράγματα, όταν σε συνάντησα στο σπίτι της *Maria Antonia*, όταν μου είπες να έρθω μαζί σου, όλες τις εντάσεις της προετοιμασίας.

Μια μέρα μας ρώτησαν ποιον να ειδοποιήσουν στην περίπτωση του θανάτου μας, και αυτή η πιθανότητα μας συγκλόνησε. Αργότερα ξέραμε ότι σε μια επανάσταση κερδίζεις ή πεθαίνεις (αν είναι αληθινή)...

Παραιτούμαι επίσημα από τις θέσεις μου στην Ηγεσία του κόμματος, ως Υπουργός, Διοικητής και της Κουβανέζικης υπηκοότητάς μου...

Συνεχίζω σε νέα μέτωπα μαχών με την πίστη που μου δίδαξες, το επαναστατικό πνεύμα, την ικανοποίηση του ιερότερου καθήκοντος: να μάχομαι εναντίον του ιμπεριαλισμού οπουδήποτε. Αν η τελευταία μου ώρα με βρει κάτω από άλλους ουρανούς, η τελευταία μου σκέψη θα είναι αυτοί οι άνθρωποι και ιδιαίτερα εσύ... Δε λυπάμαι ότι δεν αφήνω τίποτα στη γυναίκα μου και τα παιδιά μου. Χαίρομαι γι' αυτό, δε ζητάω τίποτα για αυτούς, καθώς το κράτος θα τους παρέχει αρκετά για να ζήσουν και να έχουν εκπαίδευση»

Δεν έφυγε επειδή ηττήθηκε, ούτε επειδή απέτυχε, μα ούτε και επειδή δυσανεστήθηκε από εσωκομματική φαγωμάρα.

Δεν ήταν υπερ-ήρωας της επανάστασης. Ήταν απλά, εντελώς αληθινός.

Ασθματικός και γενικά σωματικά αδύναμος από παιδί, αλλά τόσο δυνατός στη θέληση και τις αποφάσεις.

Βαθειά και ολόψυχα δοσμένος στο σκοπό και την ουσία της επαναστατικής στράτευσης και όχι στο εκάστοτε μέσο.

Ακλόνητος και χαμογελαστός όχι γιατί πετούσε στα σύννεφα, αλλά για τον απλό λόγο ότι αγαπούσε βαθειά τους φτωχούς και εμπιστευόταν τη δύναμή τους και το δίκιο τους. Δεν ήθελε να τους κυβερνήσει ούτε να τους σώσει, μόνο να βαδίσει μαζί τους προς τη λευτεριά και τη δικαιοσύνη της δικής τους απελευθερωμένης κοινωνίας.

Δυο χρόνια μετά άφηνε την τελευταία αναπνοή του, δολοφονημένος στη Βολιβία πασχίζοντας για μία νέα επανάσταση σε μια άλλη χώρα και αφού προηγουμένως είχε ματώσει με τους συντρόφους του στο μακρινό Κογκό της Αφρικής, πάντα με την έγνοια στους φτωχούς.

Είκοσι χρόνια αργότερα, ο Τσε δε ζούσε αλλά η επανάσταση στη Κούβα λικνιζόταν στο δικό της προκλητικό χορό. Αλλά είχε και τα σύννεφά της, όπως όλο το "σοσιαλιστικό στρατόπεδο". Τότε ήταν που και ο Εντουάρντο Γκαλεάνο, στο βιβλίο του "Μνήμη της φωτιάς-Ο αιώνας του ανέμου", συνέχιζε το διάλογο που άνοιξε ο Τσε, με ένα μικρό σημείωμα με τίτλο "Περιγραφή ενός γραφειοκράτη":

"Μαύροι καιροί, που τους διαδέχεται η κόκκινη εποχή, ώστε να έρθουν κάποτε άσπρες μέρες: η αλληλεγγύη αρχίζει σιγά σιγά να παίρνει τη θέση της απληστίας και του φόβου.

*Η Κουβανική Επανάσταση επιβιώνει, επειδή εφευρίσκει, δημιουργεί και τολμά. Όμως δεν της λείπουν οι εχθροί. Ένας από τους επίφοβους εχθρούς της είναι και ο **γραφειοκράτης**, καταστροφικός όσο και ο κυκλώνας, ασφυκτικός όσο και ο ιμπεριαλισμός: **δεν υπάρχει επανάσταση που να μην τον φέρει μέσα της.***

Ο γραφειοκράτης είναι ο άνδρας από ξύλο, γεννημένος από λάθος των θεών, που τον έκαναν δίχως αίμα, δίχως πνοή, αλλά με αντοχή, και που δεν προφέρει λέξη.

Είναι η ηχώ, όχι η φωνή.

Ξέρει να μεταφέρει διαταγές, όχι ιδέες.

Θεωρεί αίρεση την οποιαδήποτε αμφιβολία, προδοσία την οποιαδήποτε αντίφαση.

Συγχέει την ενότητα με την ομοφωνία, και πιστεύει ότι το λαό, αιώνιο ανήλικο, πρέπει να τον τραβάς από το αυτί.

Ο γραφειοκράτης σπανίως ρισκάρει τη ζωή του. Και αδιανόητο να ρισκάρει τη θέση του".

Διαβάζοντας αυτά τα λόγια, καταλαβαίνεις γιατί ο Τσε έμεινε αθάνατος, αλλά και γιατί η Λατινική Αμερική εξακολουθεί να "εφευρίσκει, δημιουργεί και τολμά". Μα και γιατί το **πνεύμα της επανάστασης**, ως γνήσια ανάγκη των φτωχών, των καταφρονεμένων και όσων δεν τους επιτρέπεται να έχουν φωνή, δε μπορεί να δολοφονηθεί ούτε από τις χούντες του κεφαλαίου και τις σφαίρες του ιμπεριαλισμού, ούτε και από και τη φορμόλη των μαυσωλείων και της ακινησίας.